Geen kind zonder onderwijs - Schriftelijke vragen van D66 Hilversum over thuisonderwijs mei 2026

Goed onderwijs is de basis voor de ontwikkeling van ieder kind en een essentiële pijler onder kansengelijkheid. Onderwijs biedt niet alleen kennis, maar draagt ook bij aan sociale ontwikkeling, structuur en voorbereiding op volwaardige deelname aan de samenleving. Wanneer kinderen langdurig buiten het onderwijs vallen, kan dit ingrijpende en blijvende gevolgen hebben voor hun ontwikkeling en toekomstkansen.

Tegelijkertijd blijkt dat vrijstellingen van de leerplicht op grond van richtingbezwaren in de praktijk lange tijd relatief eenvoudig werden toegekend, terwijl er beperkt zicht was op de feitelijke onderwijssituatie van deze kinderen. Hierdoor bestaat het risico dat kinderen buiten beeld raken en niet het onderwijs krijgen waar zij recht op hebben.

De recente uitspraak van de Hoge Raad (april 2026) markeert hierin een duidelijke kentering: het recht van het kind op onderwijs weegt zwaarder dan de keuzevrijheid van ouders, en vrijstellingen op grond van levensbeschouwing kunnen nog slechts in uitzonderlijke gevallen worden toegestaan. Deze uitspraak onderstreept de verantwoordelijkheid van gemeenten om actief te handhaven en ervoor te zorgen dat kinderen daadwerkelijk onderwijs volgen.

Tegelijkertijd zijn er ook zorgelijke signalen uit de regio dat een andere groep kinderen juist thuis komt te zitten omdat er onvoldoende passend onderwijs beschikbaar is. Kinderen met complexe ondersteuningsbehoeften, bijvoorbeeld binnen het autismespectrum, vallen soms tussen wal en schip door een gebrek aan passende onderwijsplekken of lange wachtlijsten.

Voor deze kinderen en ouders geldt dat thuiszitten geen keuze is, maar een gevolg van systeemtekorten. Juist daarom is het van belang onderscheid te maken tussen situaties waarin de leerplicht strikter kan worden gehandhaafd en situaties waarin extra inzet nodig is om passend onderwijs te realiseren.

Tegen deze achtergrond heeft de fractie van D66 de volgende vragen.

1. Omvang en zicht op de doelgroep

Kan het college aangeven hoeveel kinderen in Hilversum momenteel een vrijstelling van de leerplicht hebben op grond van artikel 5 onder b (richtingbezwaren) van de Leerplichtwet, en in hoeverre de gemeente zicht heeft op de aard en kwaliteit van het onderwijs dat deze kinderen ontvangen?

2. Toepassing en toetsing van vrijstellingen
Op welke wijze beoordeelt de gemeente momenteel aanvragen en verlengingen van vrijstellingen op grond van richtingbezwaren? Welke informatie moeten ouders aanleveren, en in hoeverre wordt actief getoetst of daadwerkelijk geen passende school binnen redelijke afstand beschikbaar is?

3. Gevolgen van de uitspraak van de Hoge Raad
Hoe interpreteert het college de uitspraak van de Hoge Raad van april 2026 voor de uitvoering van de leerplicht in Hilversum?
Is het college bereid om, in lijn met deze uitspraak, vrijstellingen op grond van richtingbezwaren alleen nog in uitzonderlijke gevallen toe te kennen en actiever te handhaven?

4. Vergelijking met beleid Den Haag en mogelijke aanscherping
Hoe beoordeelt het college de aanpak van de gemeente Den Haag, waarbij vrijstellingen niet langer worden verlengd en actief wordt ingezet op terugkeer naar school?
Ziet het college mogelijkheden om een vergelijkbare aanpak in Hilversum toe te passen, en zo ja, welke stappen zijn daarvoor nodig?

5. Actieve inzet op terugkeer naar onderwijs en toezicht
Welke concrete stappen zet de gemeente om kinderen met een vrijstelling (weer) toe te leiden naar regulier onderwijs?
Is het college bereid om – samen met het Regionaal Bureau Leerlingzaken, scholen en ouders – (al dan niet in regionaal verband) actief te werken aan herplaatsing in het onderwijs en beter toezicht te organiseren, zodat geen enkel kind langdurig buiten beeld blijft?

6. Thuiszitters en passend onderwijs
Kan het college inzicht geven in het aantal thuiszitters in Hilversum dat geen onderwijs volgt vanwege een gebrek aan passend aanbod (bijvoorbeeld in het speciaal onderwijs), wachttijden of andere knelpunten?
Welke concrete maatregelen neemt de gemeente – samen met samenwerkingsverbanden en scholen – om voor deze groep wél een passende onderwijsplek te realiseren?

Jarno Deen en Laurens Verburg

D66 Hilversum